

Začasna izdaja

SODBA SODIŠÇA (sedmi senat)

z dne 9. septembra 2021(*)

„Predhodno odločanje – Obdavčenje – Člen 63 PDEU – Prosti pretok kapitala – Davek od dohodkov – Dividende na podlagi delnic, ki kotirajo na borzi – Davčna ugodnost, ki velja za dividende na podlagi delnic, ki kotirajo na nacionalnem borznem trgu – Različno obravnavanje – Objektivno razlikovalno merilo – Omejitev – Člen 65 PDEU – Objektivno primerljiva položaja – Upravičenost – Povsem gospodarski cilj“

V zadevi C-449/20,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Supremo Tribunal Administrativo (vrhovno upravno sodišče, Portugalska) z odločbo z dne 22. septembra 2020, ki je na Sodišče prispela istega dne, v postopku

Real Vida Seguros SA

proti

Autoridade Tributária e Aduaneira,

SODIŠÇE (sedmi senat),

v sestavi A. Kumin (poročevalec), predsednik senata, P. G. Xuereb, sodnik, in I. Ziemele, sodnica,
generalni pravobranilec: G. Pitruzzella,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Real Vida Seguros SA C. Ramos Pereira, advogado,
- za portugalsko vlado L. Inez Fernandes, S. Jaulino, H. Magno in P. Barros da Costa, agenti,
- za Evropsko komisijo W. Roels in I. Melo Sampaio, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 63 in 65 PDEU.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Real Vida Seguros SA in Autoridade

Tributária e Aduaneira (dav?ni in carinski organ, Portugalska, v nadaljevanju: dav?na uprava) glede delne odbitnosti dividend na podlagi delnic, ki kotirajo na borzi, za dolo?itev dav?ne osnove za davek od dohodkov.

Pravni okvir

3 ?len 2(1) Estatuto dos Benefícios Fiscais (zakon o dav?nih ugodnostih) (*Diário da República* I, serija I?A, št. 149, z dne 1. julija 1989) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari (v nadaljevanju: EBF), dolo?a:

„Za dav?ne ugodnosti se štejejo izredni ukrepi, uvedeni za zaš?ito nedav?nih javnih interesov, ki prevladajo nad interesi obdav?itve, s katerimi so v nasprotju.“

4 ?len 31 EBF je dolo?al:

„Dohodnina oziroma davek od dohodkov pravnih oseb se odmeri le od 50 % vrednosti dividend, ki se izpla?ajo iz naslova delnic, ki kotirajo na borzi.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odlo?anje

5 V dav?nih letih 1999 in 2000 je družba Real Vida Seguros s sedežem v Portu (Portugalska) prejela dividende na podlagi delnic, ki so kotirale na portugalskem borznem trgu in na tujih borznih trgih. Na podlagi ?lena 31 EBF je pri dolo?itvi dav?ne osnove za davek od dohodkov za ti leti od skupnega poslovnega izida odbila 50 % teh dividend.

6 Pristojni organ je po opravljenem dav?nem nadzoru, ki se je nanašal na navedeni dav?ni leti, popravil dav?no osnovo v višini 10.778,46 EUR za obdav?ljivi dohodek za dav?no leto 1999 in dav?no osnovo v višini 13.406,62 EUR za dav?no leto 2000, pri ?emer je to utemeljil tako:

„V okviru analize osnove za izra?un dohodkov, za katere v skladu s ?lenom 31 EBF velja pravica do odbitka, dolo?ena za delnice, ki kotirajo na borzi, je bilo ugotovljeno, da je dav?ni zavezanec upošteval bruto dividende, prejete iz naslova delnic, ki kotirajo na portugalskem borznem trgu, in delnic, ki kotirajo na tujih borznih trgih.

Glede na pojem ‚dav?na ugodnost‘ in ker je bila zadevna ugodnost uvedena zaradi spodbujanja nacionalnega borznega trga, pa bi bilo treba upoštevati le dividende, prejete iz naslova delnic, ki kotirajo na tem borznem trgu [...].“

7 Odmeri davka, ki sta bili opravljeni po tem dav?nem nadzoru, je družba Real Vida Seguros neuspešno izpodbijala z upravno pritožbo, nato pa s tožbo. Zato je ta družba vložila pritožbo pri Supremo Tribunal Administrativo (vrhovno upravno sodiš?e, Portugalska), ki je predložitveno sodiš?e.

8 Družba Real Vida Seguros v utemeljitev svoje pritožbe trdi, da je prvostopenjsko sodiš?e napa?no uporabilo pravo, ker je razsodilo, da se odbitek iz ?lena 31 EBF uporablja le za dividende na podlagi delnic, ki kotirajo na portugalskem borznem trgu, ne pa za dividende na podlagi delnic, ki kotirajo na tujih borznih trgih. Poleg tega, da se ta ?len ne sklicuje na izvor dividend, naj bi bilo namre? vsakršno razlikovanje v tem smislu v nasprotju s pravom Unije, ker bi bila takšna uporaba te dav?ne ugodnosti v nasprotju s prostim pretokom kapitala.

9 Predložitveno sodiš?e pojasnjuje, da razlaga dav?ne ugodnosti iz ?lena 31 EBF, v skladu s katero se ta uporablja le za dividende na podlagi delnic, ki kotirajo na nacionalnem borznem trgu, temelji na dejstvu, da je bil namen tega ?lena spodbujanje ali razvijanje borznega trga. Tako naj bi bil podan upoštevni javni interes v smislu ?lena 2(1) EBF, ki naj bi se obravnaval kot pomembnejši

od cilja same obdavčitve.

10 Ker pa Supremo Tribunal Administrativo (vrhovno upravno sodišče) dvomi o združljivosti te razlage s prostim pretokom kapitala, je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je to, da se na podlagi členov 31 in 2 [EBF] ter za namene davka od dohodkov pravnih oseb, ki je bil toženi stranki odmerjen za leti 1999 in 2000, lahko odbije 50 % dividend, prejetih na nacionalnih (portugalskih) borznih trgih, ob izključitvi navedenega odbitka za dividende, prejete na borznih trgih drugih držav članic [...], v nasprotju s prostim pretokom kapitala iz člena 63 in naslednjih PDEU?“

Vprašanje za predhodno odločanje

11 Predložitveno sodišče z vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člena 63 in 65 PDEU razlagati tako, da nasprotujeta davčni praksi države članice, v skladu s katero se dividende na podlagi delnic, ki kotirajo na borznem trgu te države članice, za določen davčni osnovni znesek od dohodkov davčnega zavezanca upoštevajo le za 50 % zneska teh dividend, medtem ko se dividende na podlagi delnic, ki kotirajo na borznih trgih drugih držav članic, upoštevajo v celoti.

12 Najprej je treba poudariti, da je člen 31 EBF – v skladu s pojasnili predložitvenega sodišča – za davčni leti 1999 in 2000 določal upoštevanje prejetih dividend v višini 50 % in da je bil ob upoštevanju cilja tega člena uporabljen le za dividende, prejete iz naslova delnic, ki kotirajo na portugalskem borznem trgu. Po eni strani je iz pisnega stališča portugalske vlade razvidno, da je bilo v skladu s tem členom, ki je bil uveden leta 1989 in razveljavljen leta 2008, te dividende v zvezi z davčnim letom 2000 mogoče odšteti od davčnega osnovnega zneska za davek od dohodkov ne za 50 %, temveč za 60 % svojega zneska. Po drugi strani družba Real Vida Seguros izpodbija razlago člena 31 EBF, ki sta jo podala tako prvostopenjsko sodišče kot predložitveno sodišče, v skladu s katero naj bi se ta isti člen uporabljal le za dividende, prejete iz naslova delnic, ki kotirajo na portugalskem borznem trgu, ker ta pogoj ni razviden iz njegovega besedila.

13 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da v okviru postopka iz člena 267 PDEU, ki temelji na jasni ločitvi nalog med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, je le nacionalno sodišče pristojno za ugotovitev in presojo dejanskega stanja spora o glavni stvari in za opredelitev natančnega obsega nacionalnih zakonskih, uredbnih in upravnih predpisov (sodba z dne 3. oktobra 2019, Fonds du Logement de la Région de Bruxelles-Capitale, C-632/18, EU:C:2019:833, točka 48 in navedena sodna praksa). Sodišče je pristojno odločati le o razlagi ali veljavnosti prava Unije glede na dejanski in pravni položaj, kot ga je opisalo predložitveno sodišče (sodba z dne 17. decembra 2020, Onofrei, C-218/19, EU:C:2020:1034, točka 18 in navedena sodna praksa), ne da bi ga lahko izpodbijalo ali preverilo njegovo pravilnost (glej v tem smislu sodbi z dne 15. septembra 2011, Gueye in Salmerón Sánchez, C-483/09 in C-1/10, EU:C:2011:583, točka 42, in z dne 21. junija 2016, New Valmar, C-15/15, EU:C:2016:464, točka 25 in navedena sodna praksa).

14 Zato je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, izhajajo iz premis, ki so razvidne iz odločbe predložitvenega sodišča.

15 Ukrepi, ki so s členom 63(1) PDEU prepovedani, ker omejujejo pretok kapitala, obsegajo ukrepe, ki bi nerezidente lahko odvračali od naložb v državi članici ali ki bi lahko rezidente te države članice odvračali od naložb v drugih državah (sodba z dne 30. aprila 2020, Société Générale, C-565/18, EU:C:2020:318, točka 22 in navedena sodna praksa).

16 Natančneje, različno obravnavanje, kadar povzroči manj ugodno obravnavanje dohodkov davčnega zavezanca države članice, ki izvirajo iz druge države članice, v primerjavi z

obravnavanjem dohodkov, ki izvirajo iz prve države članice, lahko takega davčnega zavezanca odvrne od vlaganja svojega kapitala v drugo državo članico (sodba z dne 29. aprila 2021, Veronsaajien oikeudenvallvontayksikkö (Dohodki, ki jih izplačajo KNPVP), C-7480/19, EU:C:2021:334, točka 27 in navedena sodna praksa).

17 Iz predloga za sprejetje predhodne odločbe je razvidno, da je na podlagi člena 31 EBF, kot ga uporablja davčna uprava, prejemnik dividend na podlagi delnic, ki kotirajo na borzi – za določitev davčne osnove za davek od dohodkov – te dividende lahko delno odštel, vendar pod pogojem, da delnice, iz katerih izhajajo navedene dividende, kotirajo na portugalskem borznem trgu.

18 Portugalska vlada izpodbija obstoj omejitve prostega pretoka kapitala, pri čemer trdi, da je bil dostop do portugalskega borznega trga v obdobju uporabe člena 31 EBF omogočen vsem fizičnim ali pravnim osebam katere koli države članice ali tretje države, ker so lahko na tem borznem trgu kotirale delnice tako portugalskih kot tujih družb.

19 V zvezi s tem je treba poudariti, da nacionalna ureditev iz postopka v glavni stvari, kot jo je uporabila davčna uprava, res ni razlikovala med dividendami, ki jih izplačajo družbe rezidentke, na eni strani, in dividendami, ki jih izplačajo družbe nerezidentke, na drugi strani, ker se je pogoj za delni odbitek za ti vrsti dividend uporabljal brez razlikovanja.

20 Vendar iz sodne prakse Sodišča izhaja, da lahko nacionalna zakonodaja, ki se brez razlikovanja uporablja za družbe rezidentke in družbe nerezidentke, pomeni omejitev prostega pretoka kapitala, ker lahko celo razlikovanje, ki temelji na objektivnem merilu, *de facto* v slabši položaj postavlja določene primere (sodba z dne 30. januarja 2020, Köln-Aktienfonds Deka, C-7156/17, EU:C:2020:51, točka 55 in navedena sodna praksa).

21 Za tak primer gre, kadar nacionalna zakonodaja za pridobitev davčne ugodnosti določa pogoj, ki je – čeprav se uporablja brez razlikovanja – po svoji naravi ali v bistvu specifičen za nacionalni trg, tako da ga lahko izpolnijo le družbe rezidentke, medtem ko ga družbe nerezidentke na splošno ne izpolnjujejo (glej sodbo z dne 30. januarja 2020, Köln-Aktienfonds Deka, C-7156/17, EU:C:2020:51, točka 56 in navedena sodna praksa).

22 Ugotoviti pa je treba, da praksa, v skladu s katero je ugodno davčno obravnavanje dividend pogojeno s tem, da delnice, iz katerih izhajajo te dividende, kotirajo na nacionalnem borznem trgu, zaradi same narave tega pogoja vodi do tega, da so naložbe v družbe rezidentke v boljšem položaju in da so zato naložbe v družbe nerezidentke v slabšem položaju.

23 Po eni strani je namreč treba poudariti, da družbe, ki so uvrščene na borzo in katerih delnice so tako sprejete v trgovanje na reguliranem trgu, praviloma kotirajo na svojem nacionalnem borznem trgu. Po drugi strani, čeprav lahko družbe s svojimi delnicami kotirajo hkrati na tujem borznem trgu in na svojem nacionalnem borznem trgu, z navzkrižnim mednarodnim kotiranjem, je delež družb nerezidentk, ki kotirajo na določenem borznem trgu, na splošno bistveno manjši od deleža družb rezidentk.

24 Ta ugotovitev poleg tega v celoti velja za portugalski borzni trg, ker je, kot je razvidno iz pisnega stališča Komisije, število družb nerezidentk, katerih delnice kotirajo na tem borznem trgu, zanemarljivo glede na število družb rezidentk in ker ni ne kaže na to, da naj bi bil ta položaj v obdobju uporabe davčne ugodnosti, določene z nacionalno ureditvijo iz postopka v glavni stvari, drugačen.

25 Zato je treba ugotoviti, da je davčna praksa – v skladu s katero je prejemnik dividend na podlagi delnic, ki kotirajo na borzi, za določitev davčne osnove za davek od dohodkov te dividende

lahko delno odbil, vendar pod pogojem, da delnice, iz katerih navedene dividende izhajajo, kotirajo na portugalskem borznem trgu – osebe, upravičene do davčne ugodnosti iz člena 31 EBF, odvržala od naložb v družbe nerezidentke in zato pomeni omejitev prostega pretoka kapitala, ki je s členom 63 PDEU prepovedana.

26 Kljub navedenemu in kot poudarja tudi portugalska vlada, člen 63 PDEU na podlagi člena 65(1)(a) PDEU ne posega v pravice držav članic, da uporabljajo ustrezne predpise svojega davčnega prava, v katerih so različno obravnavani davčni zavezanci, ki niso v enakem položaju glede na prebivališče ali kraj, v katerem je naložen njihov kapital.

27 To določbo pa je treba glede na to, da pomeni odstopanje od temeljnega načela prostega pretoka kapitala, razlagati ozko. Zato je ni mogoče razlagati tako, da je vsaka davčna zakonodaja, ki različno obravnava davčne zavezance glede na kraj njihovega prebivališča ali državo, v katero vlagajo svoj kapital, samodejno združljiva s Pogodbo o delovanju Evropske unije. Odstopanje, določeno v členu 65(1)(a) PDEU, je namreč omejeno s členom 65(3) PDEU, ki določa, da nacionalne določbe, navedene v odstavku 1 tega člena, „ne smejo biti sredstvo samovoljne diskriminacije ali prikritega omejevanja prostega pretoka kapitala in plačil iz člena 63 [PDEU]“ (sodba z dne 29. aprila 2021, Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö (Dohodki, ki jih izplačajo KNPVP), C-480/19, EU:C:2021:334, točka 29 in navedena sodna praksa).

28 Sodišče je tudi presodilo, da je zato treba razlikovati med različnim obravnavanjem, ki ga člen 65(1)(a) PDEU dopušča, in diskriminacijo, ki je s členom 65(3) PDEU prepovedana. Da bi bilo mogoče nacionalno davčno zakonodajo šteti za združljivo z določbami Pogodbe o delovanju Evropske unije v zvezi s prostim pretokom kapitala, pa je potrebno, da se iz tega izhajajoče različno obravnavanje nanaša na položaje, ki objektivno niso primerljivi, ali pa da je upravičeno z nujnim razlogom v splošnem interesu (sodba z dne 29. aprila 2021, Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö (Dohodki, ki jih izplačajo KNPVP), C-480/19, EU:C:2021:334, točka 30 in navedena sodna praksa).

29 Zato je treba na prvem mestu preučiti, ali obstaja objektivna razlika med prejemnikom dividend na podlagi delnic, ki kotirajo na portugalskem borznem trgu, na eni strani, in prejemnikom dividend na podlagi delnic, ki kotirajo na tujih borznih trgih, na drugi strani.

30 V skladu z ustaljeno sodno prakso je treba primerljivost omejenega položaja z notranjim položajem v državi članici preučiti ob upoštevanju cilja zadevne nacionalne ureditve (sodba z dne 30. aprila 2020, Société Générale, C-565/18, EU:C:2020:318, točka 26 in navedena sodna praksa).

31 Portugalska vlada se v zvezi s tem sklicuje na drugačen položaj, v katerem je bil takrat portugalski borzni trg v primerjavi z borznimi trgi drugih držav članic, in na to, da so lahko davčni zavezanci, namesto da bi odbili dividende od dohodka, od pobranega davka odbili davek, plačan iz naslova teh dividend v tujini.

32 Teh argumentov ni mogoče sprejeti.

33 Prvič, tako davčni zavezanec, ki vlaga v delnice, ki kotirajo na portugalskem borznem trgu, kot davčni zavezanec, ki vlaga v delnice, ki kotirajo na tujih borznih trgih, vlagata svoj kapital v družbe, ki kotirajo na borzi, z namenom ustvarjanja dobička.

34 Dalje, v obeh vrstah primerov je ta dobiček obdavčen na Portugalskem. V delu, v katerem se portugalska vlada sklicuje na možnost, da davčni zavezanci, ki so vložili svoj kapital v delnice, ki kotirajo na tujih borznih trgih, od davka, pobranega na Portugalskem, odbijejo davek, plačan v tujini iz naslova teh dividend, pa je treba opozoriti, da iz ustaljene sodne prakse izhaja, da kar

zadeva davčno pravilo, katerega namen je odprava ali zmanjšanje ekonomskega dvojnega obdavčenja razdeljenega dobička, je položaj davčnega zavezanca, ki prejema dividende, ki izvirajo iz druge države članice, primerljiv s položajem davčnega zavezanca, ki prejema dividende, ki izvirajo iz domače države, ker je v obeh vrstah primerov ustvarjeni dobiček na celoma lahko predmet verižnega obdavčenja (glej v tem smislu sodbo z dne 24. novembra 2016, SECIL, C-464/14, EU:C:2016:896, točka 55 in navedena sodna praksa). Zato možnost davčnih zavezancev, ki so svoj kapital vložili v delnice, ki kotirajo na tujih borznih trgih, da od davka, pobranega na Portugalskem, odbijejo davek, plačan v tujini iz naslova teh dividend, tudi če bi bila dokazana, teh davčnih zavezancev ne more postaviti v drugačen položaj od položaja davčnih zavezancev, ki so svoj kapital vložili v delnice, ki kotirajo na portugalskem borznem trgu.

35 Nazadnje, tako iz predložitvene odločbe kot iz pisnega stališča portugalske vlade izhaja, da je bil namen davčne ugodnosti, ki je bila priznana davčnim zavezancem, ki so svoj kapital vložili v delnice, ki kotirajo na portugalskem borznem trgu, spodbujanje in razvijanje portugalskega borznega trga.

36 Ker pa je tak cilj, kot je razvidno iz preudarkov v točkah 22 in 23 te sodbe, nujno in tesno povezan s spodbujanjem domačih naložb, bi priznanje, da so z naložbami v delnice, ki kotirajo na portugalskem borznem trgu, davčni zavezanci postavljeni v drugačen položaj od položaja zavezancev, ki so vložili v delnice, ki kotirajo na tujih borznih trgih, medtem ko člen 63(1) PDEU prepoveduje prav omejitve pretoka mejnega kapitala, tej določbi odvzelo bistvo (glej po analogiji sodbo z dne 26. februarja 2019, X (Posredniške družbe s sedežem v tretjih državah), C-135/17, EU:C:2019:136, točka 68).

37 Na drugem mestu, v zvezi z upravičenostjo omejitve z nujnim razlogom v splošnem interesu portugalska vlada trdi, na eni strani, da je davčna praksa iz postopka v glavni stvari pomenila izvajanje lastnih davčnih pristojnosti Portugalske republike ter da je temeljila na simetriji med pravico do obdavčitve dividend in pravico dovoliti, da se te dividende ne obdavčijo.

38 V zvezi s tem je treba opozoriti, da prav mora vsaka država članica določiti svoj sistem obdavčitve razdeljenega dobička in v tem okviru opredeliti davčno osnovo, ki se uporablja za delničarja, ki prejme izplačane dividende, pa morajo države članice v skladu z ustaljeno sodno prakso svojo davčno avtonomijo izvrševati ob spoštovanju zahtev, ki izhajajo iz prava Unije, zlasti tistih, ki jih predpisujejo določbe Pogodbe o delovanju Evropske unije o prostem pretoku kapitala, kar zahteva nediskriminatorno oblikovanje sistema obdavčevanja (glej v tem smislu sodbo z dne 30. januarja 2020, Köln-Aktienfonds Deka, C-156/17, EU:C:2020:51, točki 42 in 45 ter navedena sodna praksa).

39 Ker se portugalska vlada po drugi strani sklicuje na spodbujanje borznega trga, iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da zgolj gospodarski cilj ne more upravičiti omejitve temeljne svoboščine, zagotovljene s Pogodbo o delovanju Evropske unije (sodba z dne 25. februarja 2021, Novo Banco, C-712/19, EU:C:2021:137, točka 40 in navedena sodna praksa).

40 Poleg tega, tudi če bi se tak cilj štel za dopusten, ni bil predložen noben podatek, na podlagi katerega bi bilo mogoče sklepati, da ta cilj ne bi bil dosežen, če bi se davčna ugodnost, določena z nacionalno ureditvijo iz postopka v glavni stvari, uporabila tudi za dividende na podlagi delnic, ki kotirajo na tujih borznih trgih, in da bi bilo zato nujno, da se te dividende izključijo iz upravičenosti do te davčne ugodnosti.

41 Glede na vse zgornje preudarke je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člena 63 in 65 PDEU razlagati tako, da nasprotujeta davčni praksi države članice, v skladu s katero se dividende na podlagi delnic, ki kotirajo na borznem trgu te države članice, za določitev davčne osnove za davek od dohodkov davčnega zavezanca upoštevajo le za 50 % svojega

zneska, medtem ko se dividende na podlagi delnic, ki kotirajo na borznih trgih drugih držav članic, upoštevajo v celoti.

Stroški

42 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloži o stroških. Stroški za predložitev stališča Sodišča, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (sedmi senat) razsodilo:

Člena 63 in 65 PDEU je treba razlagati tako, da nasprotujeta davčni praksi države članice, v skladu s katero se dividende na podlagi delnic, ki kotirajo na borznem trgu te države članice, za določitev davčne osnove za davek od dohodkov davčnega zavezanca upoštevajo le za 50 % svojega zneska, medtem ko se dividende na podlagi delnic, ki kotirajo na borznih trgih drugih držav članic, upoštevajo v celoti.

Podpisi

* Jezik postopka: portugalščina.